

**YARGITAY KARARLARI IŞIĞINDA
TÜZEL KİŞİLİĞİ OLAN ŞİRKETİN ADRESİNİN KAPALI OLMASI
DURUMUNDA ŞİRKETE KARŞI NOTERLİKÇE ÇIKARILAN
İHTARNAMENİN TEBLİĞİ SORUNSALI (TK m. 21/1)**

*THE PROBLEM OF NOTIFICATION OF THE NOTICE ISSUED BY NOTARY OFFICE IF THE
ADDRESS OF THE COMPANY WITH THE LEGAL ENTITY IS CLOSED (TK m. 21/1) IN THE LIGHT
OF THE COURT OF APPEAL DECISIONS*

Araştırma Makalesi
Levent BÖRÜ*

ÖZ

Tüzel kişilere tebligat kural olarak Tebligat Kanunu m. 12 ve 13 uyarınca yapılmalıdır. Buna rağmen tüzel kişilikteki adresin kapalı olması sebebiyle bir Şirkete tebligat yapılamıyorsa ve tebligat iade ediliyorsa, bu kez Tebligat Kanunu m. 21/1, 28, 35/4 hükümlerine göre tebligatın yapılması imkânı ortaya çıkmaktadır. Bu halde noter tarafından çıkarılan ihtarnamenin de tüzel kişiliği olan Şirketin ticaret sicilindeki adresine tebligat yapılması amacıyla götürülmesi ile beraber posta memuru tarafından yapılan araştırma sonucu bu Şirketin söz konusu adresten sürekli olarak ayrıldığı bilgisine ulaşılmasından sonra, bu tebligatın yine de Tebligat Kanunu m. 21/1 kapsamında yapılıp yapılamayacağı hususu uygulamada bir sorun teşkil etmektedir. Çalışmamızda uygulamada sıklıkla karşımıza çıkan elektronik tebligat adresine bir sebeple tebligat yapılamayan tüzel kişiliği olan bir Şirketin fiziki adresinin de kapalı olması durumunda klasik posta yoluyla nasıl usulüne uygun tebligat yapılabileceği hususu Yargıtay Kararları ışığında irdelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Tebligat, Tebliğ İmkânsızlığı, Tüzel Kişilere Tebligat, Adres Değişikliği, Adresin Kapalı Olması

DOI: 10.32957/hacettepehdf.1266508

Makalenin GeliŐ Tarihi: 16.03.2023

Makalenin Kabul Tarihi: 03.06.2023

* Doç. Dr., Hacettepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Usul Hukuku Anabilim Dalı

E-posta: leventboru@hacettepe.edu.tr

ORCID: 0000-0003-3043-3467

Bu makale Hacettepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi Araştırma ve Yayın Etiği kurallarına uygun olarak hazırlanmıŐtır.

ABSTRACT

As a rule, a notification to legal entities should be done according to the procedure in Art. 12 and 13. However, suppose a notification cannot be made to a company because the address is closed and the notification is returned. In that case, it is possible to make the notification in accordance with the provisions of the Law of Notification Art. 21/1, 28, 35/4. In this case, after the notification by the notary is taken to the address of the company in the trade registry, and the information that this company has left the mentioned address as a result of the research done by the postal officer, whether this notification can still be made in accordance with the Law of Notification Art. 21/1 constitute a problem in practice. In our article, it will be examined -in light of the court of appeal decisions- how the notification can be made by classical postal if the electronic notification address of the legal entity company cannot be notified for some reason or the physical address of the company is also closed, which is frequently encountered in practice.

Keywords: Notification, The Impossibility of Notification, Notification to Legal Persons, Change of Address, Closed Address

EXTENDED SUMMARY

As a rule, a notification to legal entities should be done according to the procedure in Art. 12 and 13. However, suppose a notification cannot be made to a company because the address is closed and the notification is returned. In that case, it is possible to make the notification in accordance with the provisions of the Law of Notification Art. 21/1, 28, 35/4. The subject of our article is whether this notification can still be made in accordance with the Law of Notification Art. 21/1 after the notification by the notary is taken to the address of the company in the trade registry and the information that this company has left the mentioned address as a result of the research done by the postal officer. However, we would like to point out here that, according to the Law of Notification Art. 7a/4 and Electronic Notification Regulation Art. 16, in case the electronic notification cannot be made because of obligatory reasons, a notification can be made by postal, which is the classical method. Our article will examine how the notification can be made by classical postal if the electronic notification address of the legal entity company cannot be notified for some reason or the company's physical address is also closed, which is frequently encountered in practice. One of the most important duties of a notary fulfilling a public service is to make a notification. According to the Law of Notary Public Art. 70, notary publics can notify to addressee of all kinds of documents requested to be served in accordance with the provisions of the Law of Notification. Also, according to Notary Public Law Regulation Art. 20, the notification service is included among the services to be opened by the notary public in the Notary Public Office, and according to Regulation Art. 24/1, the notary public's office serves the requested documents to the addressee in accordance with the law and regulation; It should enable the addressee to learn. Considering the decisions

of the Court of Appeal, the notifications made by the courts to the addresses of the legal entities in the trade registry records, even if the address is closed, if this matter is glossed on the notification envelope, the notification can be made without the need for any research by the postal officers in accordance with the Law of Notification Art. 21/1. At this point, considering the Court of Appeal decisions, it is discussed whether a notary can make a notification to the address of the company, which is a legal entity, even if its address in the trade registry is closed in accordance with the Notification Law 21/1. According to the Law of Notification Art. 21/2, notifications cannot be made to legal entities based on the address registration system since legal entities do not exist in this system. Notifications made in this way must be returned to the authority. Since the notary public is not a judicial authority, if the address of the company in the official trade registry is closed, notifications cannot be made in accordance with the Law of Notification Art. 35/4. The authority of the notary public to make notification by publication is accepted by both the Court of Appeal and the Doctrine. However, considering the characteristics of the concrete case, while notification can be made according to the provisions of the Law of Notification Art. 21/1, it is not appropriate to make a notification by publication for a registered company in the trade registry because, as a rule, notification by publication can be made if the address is unknown. Otherwise, it means a violation of the legal right to be heard, which is stipulated in the Law of Civil Procedure Art. 27. In case of impossibility of notification when the notification is returned due to the company's address being closed, there is no need to investigate the conditions in Art. 30 and 31 of the Notification Regulation, taking into account the doctrinal opinions and Court of Appeal decisions. In this case, taking into account the doctrine and the Court of Appeal decisions, the condition of notifying one of the nearest neighbors, the manager of the apartment, or the doorman is fulfilled, and the notification is made to the address of the legal person in the trade registry in accordance with the Notification Law Art. 21/1. A company that changes its address in the trade registry must act as a prudent merchant and notify its new address to the trade registry. In such a case, it cannot be said that the right to be heard has been violated since the addressee's ignorance of the notification is due to his own fault. If the company wants to end the commercial activity and terminate the legal entity, then the company must cancel the trade registry record. In this case, it is not possible to notify the company that has been canceled from the trade registry. Considering the decisions of the Court of Appeal, we are of the opinion that just like in the courts, notaries should be able to make a duly notification to a company whose legal personality is closed, in accordance with the Notification Law Art. 21/1. However, in order to avoid hesitations in implementation, a legal amendment should be made in the Notification Law, and a provision should be made for the implementation of the provision of the Notification Law 35/4 by the notaries in case of impossibility of notification to legal persons, it would be very appropriate to make an additional paragraph to the same article, just like the provision of Notification Law Art. 21/2, which was introduced for real persons.

GİRİŞ

Makalemizin konusu noter tarafından çıkarılan ihtarnamenin tüzel kişiliği olan şirketin ticaret sicilindeki adresine tebligat yapılması amacıyla götürülmesi ile beraber posta memuru tarafından yapılan araştırma sonucu bu şirketin söz konusu adresten sürekli olarak ayrıldığı bilgisine ulaşılmışından sonra, söz konusu tebligatın yine de Tebligat Kanunu m. 21/1 kapsamında yapılıp yapılamayacağıdır. Yerleşik Yargıtay Kararları dikkate alındığında mahkemelerce tüzel kişilerin ticaret sicil kayıtlarında yer alan adreslerine yapılacak tebligatlarda, tebligat zarfı üzerine bu hususun şerh verilmesi durumunda, posta memurunca adresin kapalı olması durumunda dahi herhangi bir araştırma yapılmasına gerek olmaksızın tebligat, Tebligat Kanunu m. 21/1'e göre yaptırılabilir. İşte bu noktada sorun, söz konusu Yargıtay Kararları da dikkate alınarak noter tarafından tüzel kişiliği olan şirketin adresi kapalı olsa dahi ticaret sicilindeki adresine Tebligat Kanunu m. 21/1'e göre tebligat yapılıp yapılamayacağı noktasında ortaya çıkmaktadır.

Uygulamada yaşanan bu sorunun tam olarak çözümlenebilmesi için tüzel kişiliği olan şirketlere tebligat ve tebligat imkânsızlığı konularının kısaca açıklanmasında yarar vardır.

I. TÜZEL KİŞİLERE TEBLİGAT

Tebligat Kanunu m. 7a/12 uyarınca muhatap olan anonim, limited ve sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketlere öncelikle kural olarak elektronik yolla tebligat yapılması zorunludur. Yine kendisine elektronik yolla tebligat yapılması zorunlu olan kişilere bu yolla tebligat yapılması gerektiğinden noterlerin, şirketlerin adreslerinin olup olmadıklarını UETS (Ulusal Elektronik Tebligat Sistemi) tarafından hazırlanan elektronik tebligat adresi rehberinden kendiliğinden araştırması gerekir¹. Bu kişilere Tebligat Kanunu m. 7a/4 ve Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 16'a göre zorunlu bir

¹ Noterlikte UETS adresine, Noterler Birliği Sistemi (NBS) uygulaması ile muhatabın TC kimlik numarası, vergi kimlik numarası veya DETSİS (Devlet Teşkilatı) numarasıyla ulaşılabilir. Bkz. Türkiye Noterler Birliği 15.10.2019 tarihli 20 Nolu Genelge <<https://portal.tnb.org.tr/Sayfalar/AnaSayfa.aspx>> erişim tarihi 01.01.2023.

sebeple² elektronik yolla tebligat yapılamaması durumunda Tebligat Kanunu'nda belirtilen diğer usullerle tebligat yapılması mümkündür. Buna göre şirkete karşı elektronik tebligat yapılamadığı durumlar için ancak klasik usul olan posta yoluyla tebligat yapılabilir. Çalışmamızda ise uygulamada sıklıkla karşımıza çıkan elektronik tebligat adresine bir sebeple tebligat yapılamayan tüzel kişiliği olan bir şirketin fiziki adresinin de kapalı olması durumunda klasik posta yoluyla nasıl usulüne uygun tebligat yapılabileceği hususu irdelenecektir. Ancak burada hemen şunu belirtmek isteriz ki elektronik tebligat sisteminin işleyişinin tam olarak uygulanabilmesinden sonra, klasik usulle ortaya çıkan tebligatla ilgili bu tür birçok sorun ortadan kalkacaktır³.

Tebligat Kanunu'na göre, tebligatın tüzel kişinin bilinen en son adresine yapılması gerekir (m. 10/1; Yön. m. 16). Zira bilinen en son adres hem gerçek kişiler hem tüzel kişiler için geçerlidir⁴. Bilinen en son adresin ya da bilinen en son adreste tüzel kişi bulunmadığında tebligat yapılacak adresin tespitinde, tüzel kişilerin yerleşim yeri adresi kullanılabilir. Türk Medeni Kanunu m. 51'e göre, "*Tüzel kişinin yerleşim yeri, kuruluş belgesinde başka bir hüküm bulunmadıkça işlerinin yönetildiği yerdir.*" Tüzel kişilerin yerleşim yeri tespit edilirken kuruluş belgelerine (derneklerde dernek tüzüğü, vakıflarda vakıf senedi, ticaret ortaklıklarında ve kooperatiflerde ortaklık ana

² Zorunlu sebeplerle elektronik tebligat yapılamıyorsa tebligatın amacını ortadan kaldırmamak için, alternatif olarak diğer tebligat yollarının devrede kalması ve uygulanabilmesi Kanunda mümkün duruma getirilmiştir. Bu hükümlerle diğer yollarla tebligatın açık olduğu düzenlenerek bir boşluğun doğmasının önüne geçilmiştir. Bkz. İbrahim Özbay, '6099 sayılı Kanun ve Elektronik Tebligat Yönetmeliği Çerçevesinde Elektronik Tebligata İlişkin Düzenlemelere Bakış' in Emel Hanağası ve Mustafa Göksu (eds), Prof. Dr. Ejder Yılmaz'a Armağan Cilt 2, (Yekin 2014) 1434; "Kanunda ve Yönetmelikte tebligatın elektronik yolla yapılamamasının hangi durumlarda zorunlu olabileceği açıkça hükme bağlanmamıştır; fakat Gereke'de zorunlu sebebin varlığı için elektronik postaların engellenmesi, teknik altyapının zarara uğraması, istem dışı engellemeler gibi irade dışı durumların söz konusu olması gerektiği belirtilmiştir. Diğer bir deyişle, elektronik yolla tebligatın yapılmasını imkânsız kılan bir durumun varlığı zorunlu sebep olarak kabul edilmesi gerekmektedir. Zorunlu (mücbir) sebep, önceden öngörülemeyen, öngörülse bile karşı konulması, kaçınılması mümkün olmayan bir kimsenin iradesi dışında doğan doğal ya da sosyal olayları ifade eder. Elektronik yolla tebligat yapılamamasına ilişkin zorunlu (mücbir) sebebe, ağır kaza, ağır hastalık, tutukluluk, yangın, yer sarsıntısı ve su basması gibi doğal afetleri örnek olarak göstermiştir." Bkz. Levent Börü, 'Elektronik Tebligat', (2020) 10 (1) Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi 183, 212-213.

³ Börü (n 2) 191 vd.

⁴ Güray Erdönmez, *Pekcanitez Usul Medeni Usul Hukuku Cilt I* (13. Baskı On İki Levha Yayıncılık 2017) 514; Vildan Peksöz, 'Adres Değişikliği Halinde Tebligat' (2016) LXXIV (1) İÜHF 349, 357; "Tebligat Kanunu'nun 10. maddesinin 1. fıkrası 'Tebligat tebliğ yapılacak şahsa bilinen en son adreste yapılır' hükmü düzenlenmiştir. Bu hüküm tüzel kişiler için de geçerlidir." Yargıtay 12 HD, 1124/10651, 21.03.2013 <<https://karararama.yargitay.gov.tr/>> erişim tarihi 02.01.2023.

sözleşmesine) bakılmalıdır; bu belgelerde yerleşim yeri tespit edilememişse işlerinin yönetildiği, yoğunlaştığı yer yerleşim yeri olarak kabul edilmelidir⁵. Ticaret şirketlerinin bilinen en son adresi ise, kural olarak şirketin kayıtlı olduğu ticaret sicil memurluğu kayıtlarında yazılı olan adresi olarak kabul edilmektedir⁶.

Tebliğat Kanunu'nda kural olarak gerçek kişiler esas alınarak düzenlemeler yapılmış olmasına rağmen, tebligata ilişkin muhatabın gerçek veya tüzel kişiler olduğu unutulmamalıdır⁷. Ancak Tebliğat Kanunu hükümleri uygulanırken tüzel kişiliğin kendine özgü niteliklerine dikkat edilmelidir. Gerçek kişide tebliğatın muhatabı kişinin kendisidir; tüzel kişiler ise somut canlı varlıklar olmayıp hukuki kişiliğe sahip olduklarından, tüzel kişiler adına çıkarılan tebliğler, muhatap tüzel kişinin organlarını oluşturan gerçek kişilere yapılır⁸. Tüzel kişilere tebliğatın nasıl yapılacağı Tebliğat Kanunu m. 12, 13, 21/1 ve 35/4'te düzenlenmiştir⁹. Tebliğat Kanunu'nun diğer hükümleri, tüzel kişiliğin niteliğine uygun düştüğü ölçüde tüzel kişilere tebliğat yapılırken de uygulanabilir¹⁰. Ayrıca tebliğat hukuku yorumlanırken, tebliğatın usul

⁵ Mustafa Dural ve Öğüz Tufan, *Türk Özel Hukuku Cilt II Kişiler Hukuku* (Filiz Kitabevi 2022) 269.

⁶ Hakan Albayrak, *Tebliğat Hukuku* (2. Baskı Seçkin Yayıncılık 2022) 139; Timuçin Muşul, *Tebliğat Hukuku* (6. Baskı Adalet Yayınevi 2006) 458; Peksöz (n 4) 357-358; Buna karşın Erdönmez'e göre, tüzel kişilerin ticaret sicilindeki adresleri tek tebliğat adresi değildir; muhatabın Sosyal Güvenlik Kurumu, Emniyet Müdürlüğü ve başkaca resmi kurumlarda bulunan adreslerine de tebliğat çıkartılabilir. Burada önemli olan dosyanın içeriği ile ilgili olmasıdır. Örneğin, dosya araç ile ilgili ise, muhatabın adına tescilli olan bu aracın tescil dosyasındaki adresi ile uyumlu olduğu ifade edilebilir. (Bkz. Erdönmez (n 4) 532); Yılmaz ve Çağlar'a göre, davalı şirketin ticaret sicilinde kayıt bulunmasına rağmen, davalıya ait aracın trafik tescil kaydındaki kaydı esas alınması isabetli değildir. (Ejder Yılmaz ve Tacar Çağlar, *Tebliğat Hukuku* (7. Baskı Yetkin Yayınları 2013) 169; aynı yönde bkz. Yargıtay 17 HD, 625/5271, 08.06.2010 <<https://karararama.yargitay.gov.tr/>> erişim tarihi 02.01.2023; Ticaret şirketinin yetkilisine dava dilekçesindeki adreste tebliğat yapılmış olmakla beraber Türkiye Ticaret Sicil Gazetesinde belirtilen adresin başka olması durumunda tebliğ usulsüz olur. Bkz. Yargıtay 22 HD, 25640/15449, 25.06.2013 <<https://karararama.yargitay.gov.tr/>> erişim tarihi 02.01.2023.

⁷ Muşul (n 6) 417.

⁸ Muşul (n 6) 120.

⁹ Bkz. İbrahim Özbay ve Taner Emre Yardımcı, *Tebliğat Hukuku* (3. Baskı Adalet Yayınevi 2021) 58 vd; Albayrak (n 6) 119 vd; Yargıtay HGK, 481/986, 22.06.2022 <<https://karararama.yargitay.gov.tr/>> erişim tarihi 02.01.2023.

¹⁰ Muşul (n 6) 417.

hukukunun temel kurumlarından birisi olduğu hususu da her zaman göz önünde tutulmalıdır¹¹.

Tebliğat Kanunu m. 12 ve 13 hükümlerine göre tüzel kişilere tebliğat, öncelikle yetkili temsilciye; bunlar birden fazla ise, yalnızca birisine yapılır (m. 12,I; Yön. m. 20,I). Gerçek ve tüzel kişilerin ticari işletmelerinden kaynaklanan uyuşmazlıklarda, ticari işletmelerinin işlemlerinden kaynaklanan uyuşmazlıklarda, ticari işletmenin o işlemde yetkili ticari temsilcisine yapılan tebliğat, geçerli tebliğat sayılır (m. 12,II; Yön. m. 20,III). Tüzel kişiler adına kendisine tebliğ yapılacaklar, herhangi bir sebeple belirli iş saatlerinde iş yerinde bulunmuyorlar yahut o sırada evrakı bizzat alamayacak bir konumda iseler tebliğat, tüzel kişinin o yerde sürekli çalışan memur ya da müstahdemlerinden birisine yapılır (m. 13; Yön. m. 21,I). Ancak, kendisine tebliğ yapılacak memur veya müstahdem, tüzel kişinin o yerdeki teşkilatı veya personeli içinde görev itibarıyla tebliğatın muhatabı olan tüzel kişinin temsilcisinden sonra gelen bir kimse veya evrak müdürü gibi kural olarak bu tür işlerle görevlendirilmiş bir kişi olması gereklidir. Bu kişilerin de bulunmaması durumunda, bu durum tebliğ mazbatasında belirtilir ve tebliğ, o yerdeki diğer bir memur veya müstahdeme yapılır (Yön. m.21, II-III). Tüzel kişilere tebliğatta Tebliğat Kanunu m. 12-13 ve Tebliğat Yönetmeliği m. 20-21'deki sıraya uyulmaması tebliğatı usulsüz kılar¹².

Uygulamada Tebliğat Kanunu m. 12 ve 13'teki hususlara dikkat edilmeksizin¹³, genellikle tüzel kişilerce bir evrak birimi oluşturulmakta ve tebliğ evrakı bu birime teslim edilmekle tebliğat işlemi tamamlanmaktadır¹⁴. Dolayısıyla tüzel kişiliğin böyle bir birimi varsa, tebliğatın orada görev yapan kişiye yapılması yeterlidir¹⁵.

¹¹ Şanal Görgün, Levent Börü ve Mehmet Kodakoğlu, *Medeni Usul Hukuku* (11. Baskı Yetkin Yayınları 2022) 160.

¹² Görgün, Börü ve Kodakoğlu (n 11) 171; Muşul (n 6) 429; bkz. Yargıtay 9 HD, 40934/846, 18.1.2012 <<https://karararama.yargitay.gov.tr/>> erişim tarihi 03.01.2023.

¹³ Teoman Salgırtay, 'Tebliğat Kanununda Yapılan Değişiklikler ve Bir Yargıtay Kararı Işığında (Yargıtay 12. H.D 2012/32459 E. – 2013/3328 K. S.- 11.02.2013 T.) Tebliğat Kanunu Uygulamaları' (2013) (4) Ankara Barosu Dergisi 299, 304.

¹⁴ Ramazan Arslan, Ejder Yılmaz, Sema Taşpınar Ayvaz ve Emel Hanağası, *Medeni Usul Hukuku* (8. Baskı Yetkin Yayınları 2022) 203-204.

¹⁵ Özbay ve Yardımcı (n 9) 59.

II. NOTERLİKLERCE TEBLİGAT

Noterlik bir kamu hizmetidir (Noterlik Kanunu m.1). Kamu hizmeti görevi yürüten noterlerin¹⁶ en önemli görevlerinden birisi de tebligat yapmaktır. Noterler, Noterlik Kanunu (NK) m. 70'e göre, tebliği istenen her türlü evrakı, Tebligat Kanunu hükümlerince muhatabına tebliğ ettirebilecektir. Yine Noterlik Kanunu Yönetmeliği (NKY) m. 20'ye göre noterlerin, noterlik dairesinde açacakları servisler arasında tebligat servisine de yer verilmiş ve Yönetmelik m. 24/1'e göre kendisinden tebligat yapılması istenilen noterlik dairesinin, tebliği istenen evrakı kanun ve yönetmeliğe uygun muhatabına ulaştırıp onun öğrenmesini sağlaması gerekmektedir. Noterler, kendilerine tebliğe çıkartılması için teslim olunan her türlü evrakın tebliğ işlemlerini, tebligat ile ilgili mevzuat çerçevesinde yapmakla yükümlüdürler¹⁷. Noterler, usulüne uygun tebligat çıkaran merci olarak mahkemelerin ve resmi makamların işlerini kolaylaştırmaktadırlar¹⁸. Başka bir deyişle noterler, yaptıkları işlemlere ispat edici şekilde resmiyet kazandırarak, o işlemlerle ilgili uyuşmazlık çıkması durumunda mahkemelere yardımcı olmaktadır; böylelikle noterler toplumsal barışa da katkı sağlamaktadırlar¹⁹. Noterlik dairesinin kendiliğinden tebligat yapma yetkisi yoktur; bunun için ilgilinin mutlaka talepte bulunması gerekir²⁰. Tebligatın gerektirdiği bütün masraflar peşin veya avans olarak tahsil olunur. Tebliği talep eden ilgili tarafından bu suretle gerekli masrafların tamamı ödenmezse, tebligattan vazgeçilmiş sayılır (NKY m. 24). Buna göre, Tebligat Kanunu m. 7/a'ya göre kendisine elektronik yolla tebligat yapılması zorunlu olan kişiler dışında, noterliklerce tebligat yapılması durumunda noterin, tebligat işlemini kural olarak Posta ve Telgraf Teşkilatı Genel Müdürlüğü

¹⁶ Noterler doktrinde, Anayasa ve idare hukuku anlamında memur değil, geniş anlamda kamu görevlisi olarak sayılmaktadır. Özbek'e göre noterleri, yargı hizmeti (adli hizmet) gören kamu görevlisi şeklinde nitelendirmek daha yerinde olur. Bkz. Mustafa Özbek, *Noter Senetlerinde Sahtelik* (5. Baskı Yetkin Yayınları 2022) 59, 61.

¹⁷ Süha Tanrıver, *Avukatlık ve Noterlik Hukuku* (Yetkin Yayınları 2023) 147

¹⁸ Cumhuriyet Rüzgaresen, *Avukatlık ve Noterlik Hukuku* (Yetkin Yayınları 2022) 257.

¹⁹ Ömer Ulukapı ve Murat Atalı, *Noterlik Hukuku* (Mimoza Yayıncılık 1994) 4; Özbek (n 16) 58.

²⁰ Ali Cem Budak, Varol Karaaslan, Eylem Apaydın ve Fatih Aydemir, *Avukatlık ve Noterlik Hukuku* (Filiz Kitabevi 2021) 228.

aracılığı ile yapması gerekmektedir²¹. Fakat kazai merci niteliğinde olmadığından noterler tarafından yapılacak tebliğler, Tebligat Kanunu'nun sadece genel hükümleri olan m. 1-33'e tabidir.

III. TÜZEL KİŞİLİĞİ OLAN ŞİRKET ADRESİNİN KAPALI OLMASI DURUMUNDA TEBLİGAT

A. Genel Olarak

Tüzel kişilere kural olarak bir tebligatın m. 12 ve 13'teki prosedüre göre yapılması gerekir. Buna rağmen hala tüzel kişilikteki adresin kapalı olması sebebiyle bir şirkete tebligat yapılamıyorsa ve tebligat iade ediliyorsa, bu kez Tebligat Kanunu m. 21/1, 28, 35/4 hükümlerine göre tebligatın yapılması imkânı ortaya çıkmaktadır. Söz konusu hükümlerin her birinin tebligata ilişkin uygulamasının birbirinden ayırt edilmesi gerekir²². Tüm bu hükümlerin uygulanmasıyla tebligat, fiilen olmasa da kanunun öngördüğü varsayımsal şekilde hukuken yapılmış sayılacaktır²³.

Noterliğe başvurarak tüzel kişiliğe sahip bulunan muhataba ihtarname tebliğ ettirmek isteyen ilgilinin talebi üzerine düzenlenen ihtarnamenin “*muhatap gösterilen adresten adres bırakmadan çıkmıştır; mahalle muhtarının tasdikli beyanı ile iade*” notu ile tebliğin iade edilmesi üzerine yapılan tebligata bu kez tebligat evrakına “*Adres muhatabın ticaret sicil gazetesinde yer alan resmi kayıtlarındaki adresidir. Tebligatın Tebligat Kanununun 21/1 maddesi ve Yönetmeliğin 20 ve 21 maddelerine göre*

²¹ Uygulama çoğunlukla PTT aracılığıyla yapılsa da, noterlerin tebligatları memurları aracılığıyla yapılmasına da engel bir hüküm bulunmamaktadır. Bkz. Budak, Karaaslan, Apaydın ve Aydemir (n 20) 228; Yılmaz'a göre, noterlikte personel sayısının yeterli olması durumunda, noterlerin memur eliyle tebligat yapabilmeleri mümkündür. Bkz. Ejder Yılmaz, 'Noter ve Tebligat', Ejder Yılmaz (ed), *Makalelerim* (Yetkin Yayınları 2014) 1058; Tanrıver'e göre ise talep edilmesi durumunda noterlerin memur eliyle tebligat yapması bir zorunluluktur; dolayısıyla noterlerin takdir hakkı bulunmamaktadır. Bkz. Süha Tanrıver, 'Noterlerin Kendi Memurları Eliyle Tebligat Yapma Zorunlulukları Var mıdır?' Süha Tanrıver (ed), *Noterlik Hukukunda İlişkin İncelemeler* (Adalet Yayınevi 2011) 33-38; Tanrıver (n 17) 147.

²² Bkz. ve karşı. Muşul (n 6) 169; Yılmaz ve Çağlar (n 6) 293-294; Erdönmez (n 4) 501; Bilgehan Yeşilova, 'Tebligat Kanunu'nun 20 ve 21. Maddesi Hükümlerinin Uygulama Alanlarının Mukayeseli Olarak Belirlenmesi (HGK 2.2.2005, 12-21/4) Karar İncelemesi', Emel Hanağası ve Mustafa Göksu (eds), *Prof. Dr. Ejder Yılmaz'a Armağan* (Yetkin Yayınları 2014) 2073, 2101; Yargıtay HGK, 481/986, 22.06.2022 <<https://karararama.yargitay.gov.tr/>> erişim tarihi 02.01.2023.

²³ Yeşilova (n 22) 2101.

yapılacaktır.” açıklaması yazılmasına rağmen tebliği istenen ihtarname muhataba tebliğ edilemeyerek ve tekrar tebliğin iade edildiği vakıalarına uygulamada çok sık rastlanılmaktadır. İşte bu noktada muhatap tüzel kişiye yapılacak olan tebligatlarda, tebligat için gidilen şirketin resmi ticaret sicilindeki adresinin kapalı olması durumunda, özellikle noter tarafından Tebligat Kanunu m. 21/1, m. 28 veya m. 35/4 hükmüne göre, şirkete tebligat yapıp yapılamayacağı uygulamada gündem konusu olmaktadır.

Kanaatimizce böyle bir durumda Tebligat Kanunu’na göre nasıl bir prosedür izlenmesi gerektiği hususu noterler bakımından dikkate alınarak alt başlıklar altında incelenmesi gerekir:

B. Adres Değişikliği Halinde Tebligat (TK. m. 35/4)

Muhatap tüzel kişiye yapılacak olan kazai mercilere ilişkin adli tebligatlarda, tebligat için gidilen şirketin resmi ticaret sicilindeki adresinin kapalı olması durumunda, bu kez Tebligat Kanunu m. 35/4’e göre şirkete tebligat yapılabilir. Tebligat Kanunu m. 35/4’e göre, “*daha önce tebligat yapılmamış olsa bile, tüzel kişiler bakımından resmi kayıtlardaki adresleri esas alınır ve bu madde hükümleri uygulanır*”. Ticaret şirketlerinin resmi adresi bakımından şirketin kayıtlı olduğu ticaret sicil memurluğu kayıtlarında yazılı olan adresi dikkate alınmalıdır. Buna göre, muhatap tüzel kişinin ticaret sicilindeki adresine Tebligat Kanunu m. 35/4 uyarınca tebligat yapılabilmesi için bu adrese daha önce Tebligat Kanunu m. 35 dışındaki usullere göre çıkartılan tebliğin yapılamayıp iade edilmiş (bila tebliğ dönmüş) olması gerekir²⁴.

Noterler, yukarıda da belirtildiği üzere²⁵ kazai merci niteliğinde olmadığından noterler tarafından yapılacak tebliğler, 7210 sayılı Tebligat Kanunu’nun sadece genel hükümleri olan m. 1-33’e tabidir. Dolayısıyla noterler, kazai tebligata ilişkin hükümlerden (m. 33-34) olan Tebligat Kanunu m. 35’e göre tebligat yapamazlar²⁶ ve

²⁴ Muşul (n 6) 411; Erdönmez (n 4) 514.

²⁵ Bkz. Yuk. II.

²⁶ Yılmaz ve Çağlar (n 6) 636; Erdönmez (n 4) 531; Muşul (n 6) 39; Gülten Başol, *Noterlik Hukuku & Tebligat Hukuku* (Yetkin Yayınları 2022) 283; Peksöz (n 4) 358; Durman’a göre, olması gereken hukuk bakımından noterlerin de Tebligat Kanunu m. 35’e göre tebligat yapılabilmesi gerekir. Bkz. Okay Durman, ‘Güncel Tebligat Sorunları Hakkında Öneriler’ (2012) 8(22) MİHDER 67, 73-75, 79.

buna rağmen böyle bir tebligatın yapılması durumunda ise bu tebligatın usulsüz olarak kabul edilmesi gerekir²⁷. Başka bir deyişle noterlerin, kazai merci niteliğinde olmadıklarından Tebligat Kanunu m. 35/4 hükmüne göre tebligat yapmaları konusunda yetkileri yoktur. Nitekim noterliklerce, Tebligat Kanunu m. 35'e göre tebligat yapılamayacağı Türkiye Noterler Birliği'nin Yönetim Kurulunun 29.01.1997 tarihli kararında da açıkça belirtilmiştir²⁸.

C. İlanen Tebligat (TK m. 28/1)

Noterin, muhatap tüzel kişiye ihtarnameyi Tebligat Kanunu'ndaki diğer yollar (m. 21/, 35/4) ile de tebliğ ettirilemediğinin varsayılması durumunda, son çare olarak

²⁷ Murat Atalı, İbrahim Ermenek ve S. Hilal Üçüncü, *Tebligat Hukuku* (5. Baskı Seçkin Yayıncılık 2022) 139; Nurdan Korkmaz, 'Değiştirilen Adresin Bildirilmesi Zorunluluğu ve Bu Zorunluluğa Uyulmaması Durumunda Tebligat', Nedim Meriç, Tuğçe Aslanpınar Tat, Melih Işık, D. Nurdan Korkmaz ve Barçın Özkan Kızıl (eds), *Olaylarla Tebligat Hukuku* (3. Baskı On İki Levha Yayıncılık 2022) 223; "Mahkeme tarafından daha önce aynı adreste usulüne uyun şekilde yapılmış bir tebligat bulunmadığından noterce yapılan tebligata dayanılarak Tebligat Kanunu'nun 35. maddesine göre tebligat yapılması usulsüzdür." Yargıtay 6 HD, 3589/7838, 11.07.2011 <<https://www.lexpera.com.tr/>> erişim tarihi 03.01.2023; aynı yönde bkz. Yargıtay 12 HD, 6249/9371, 02.05.2005 <<https://www.lexpera.com.tr/>> erişim tarihi 02.01.2023.

²⁸ "Noterliklerce, 7201 sayılı Tebligat Kanunu'nun 35 inci maddesine göre tebligat yapılamayacağı: 7201 sayılı Tebligat Kanununun 'Kazaî Tebligat' bölümünde yer alan 35 inci maddesinin noterler tarafından yapılacak tebliğ işlemlerinde uygulama imkânı bulunup bulunmadığı hususunda yaşanan tereddütler üzerine Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğünden görüş isteminde bulunulmuştur. Adı geçen Genel Müdürlükçe gönderilen ve Yönetim Kurulunun 29.01.1997 günlü toplantısında görüőülen 16.01.1997 günlü 1040 sayılı cevap yazısında özetle:7201 sayılı nun 35 inci maddesi yargı yolu ile yapılacak tebligatlara ilişkindir. Kanunun 35 inci maddesi, adres değişikliği halinde, bunun ilgili yargı organına bildirilmesi zorunluluğunu getirmekte ve bu zorunluluğa uyulmaması halinde yapılacak işlemleri belirtmektedir. Kanunun sistemine göre; daha önce tebligat yapılan şahıs sonradan adresini değiştirir ve yeni adresini ilgili yargı organlarına bildirmez ve tebligat memuru da yeni adresi tespit edemez ise, hakkındaki kazaî tebligat evrakının tebliğ edilecek bir nüshası eski adrese ait binanın kapısına, diğer nüshası da tebligatı yapan yargı organının salonuna asılmak suretiyle tebliğ edilir. Netice olarak, Tebligat Kanununun 35 inci maddesi yargı yolu ile yapılacak tebligatlara ilişkin olup ancak yargı organları tarafından çıkarılacak tebligatlar için uygulanabilir. Tebligat Kanunu'nun ikinci babı (Md. 34-51) özel hükümlere ayrılmıştır. İkinci bab içinde (Md. 34-44) yargısal tebligata ilişkin hükümler yer almaktadır. 1512 sayılı Noterlik Kanununun 70 inci maddesi noterlikçe yapılacak tebligatlarda, Tebligat Kanunu hükümlerinin uygulanacağını belirtmiş ise de, bu uygulama Tebligat Kanununun genel hükümlerini oluşturan (Md.1-33) kuralları amaçlamaktadır. Bu bakımdan yargısal tebligata ilişkin özel bir hüküm olan Tebligat Kanununun 35 inci maddesinin, noter tarafından yapılacak tebligat işlemlerinde uygulanamayacağı düşünölmektedir" denildiğinden, noterliklerce 7201 sayılı Tebligat Kanunu'nun 35 inci maddesi hükümlerine göre tebligat yapılması mümkün bulunmamaktadır." (Bkz. <<https://www.noterlikrehberi.net/rehber/index.html?mahkeme-kararlari.html>> erişim tarihi 21.06.2023; ayrıca bkz. Başol (n 26) 294.

noterin tüzel kişiye ilan tebligat yaptırabilmesinin imkânı ortaya çıkmaktadır. Doktrindeki görüşlere²⁹ ve Yargıtay'ın kararlarına³⁰ göre noterlerin, durumun özelliğine göre ilan tebligat yaptırabilmesi mümkündür³¹; çünkü ilan yoluyla tebliğ hükümleri Tebligat Kanunu'nun genel hükümleri (m. 28-31) arasında düzenlenmiştir. Bununla birlikte bir Yargıtay kararında³² da açıkça vurgulandığı üzere, tüzel kişilerin adresleri resmi sicile kayıtlı olduğu için adresleri meçhul değildir; bu sebeple tüzel kişiler için ilan yoluyla tebligat yapılamaz³³. Ayrıca, 6099 sayılı Kanunun 8 inci maddesinin gerekçesinde de tüzel kişilerin adreslerinin, bir sicil veya resmi kayıtla belirli olması sebebiyle meçhul olmasının düşünülmemeyeceği açıkça belirtilmiştir³⁴.

Kanaatimizce noter kural olarak ilan yoluyla tebligat yapabilir; fakat her somut olayın özellikleri dikkate alınarak noterin ilan yoluyla tebligat yapıp yapamayacağına ayrıca karar verilmelidir. Şöyle ki Tebligat Kanunu m. 21/1 hükmü uygulanabilecekken, ticaret sicilinde kayıtlı olan bir şirket için ilan tebligat yaptırılabilmesi yerinde değildir. Çünkü ilan tebligat, kural olarak adresin meçhul olması durumunda yapılır (m. 28/1; Yön. m. 48) ve tebligatta son çaredir (Yön. m. 48/4). Bu sebeple ilan yöntemine başvurulmadan önce muhatabın bilgilendirilmesini mümkün kılacak diğer tebligat yöntemleri için gerekli çabanın gösterilmesi ve bunların mümkün olmadığına yönelik muhatabın adresinin belirlenmesi için gerekli tüm araştırmaların yapılması

²⁹ Muşul (n 6) 39, 98; Yılmaz ve Çağlar (n 6) 507; Başol (n 26) 283; Durman (n 26) 76.

³⁰ Yargıtay 12 HD, 6249/9371, 02.05.2005 <<https://www.lexpera.com.tr/>> erişim tarihi 02.01.2023; "7201 sayılı Kanun'un 34. maddesi gereğince noterler, aynı Kanun'un 35. maddesine göre işlem yapamaz iseler de, noterin ilan tebligat yapmasını engelleyen bir hüküm yoktur." Yargıtay HGK, 12-552/556, 30.06.1999 <<https://www.sinerjimevzuat.com.tr/>> erişim tarihi 03.01.2023.

³¹ Tüzel kişi tacir ise muhatabın adresinin kayıtlı olduğu ticaret sicilinden sorulması, tespit edildiği takdirde bu adrese tebliğin yapılması, adresinde bulunmadığından bahisle tebliğ evrakının iade edilmesi durumunda, Tebligat Kanunu m. 35/4'e göre tebligatın gerçekleştirilmesi ve ticaret sicilinden de adresi belirlenemezse ancak o zaman ilan tebligat yoluna gidilmesi gerekir. Bkz. Muşul (n 6) 113.

³² Yargıtay HGK, 225/1002, 08.12.2020 <<https://karararama.yargitay.gov.tr/>> erişim tarihi 03.01.2023.

³³ Barçın Özkan Kıdıl, 'İlan Yoluyla Tebligat', Nedim Meriç, Tuğçe Aslanpınar Tat, Melih Işık, D. Nurdan Korkmaz ve Barçın Özkan Kıdıl (eds), *Olaylarla Tebligat Hukuku* (3. Baskı On İki Levha Yayıncılık 2022) 187; Ali Cem Budak ve Varol Karaaslan, *Medeni Usul Hukuku* (6. Baskı Filiz Kitabevi 2022) 140.

³⁴ Bkz. 6099 sayılı Tebligat Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile 11.02.1959 tarihli ve 7201 sayılı Tebligat Kanunu'nda önemli değişiklikler yapılarak 19.01.2011 tarih ve 27820 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanmıştır.

gerekir³⁵. Başka türlü tebligat yapılması mümkünken, gerekli özen gösterilmeden varsayımsal (farazi) bir şekilde ilan tebligat yapılması hukuki dinlenilme ilkesine de açıkça aykırı olur³⁶.

Tebliğat hukukuna göre tebligat yapılamayan, adresi tespit edilemeyen, adres kayıt sisteminde yerleşim yeri adresi bulunmayan ve yapılan soruşturmaya, incelemeye rağmen adresi tespit edilemeyen kimsenin adresi meçhul sayılır (m. 28/2; Yön. m. 48/1-2). Dolayısıyla şirketin adresi meçhulse, gerçekte var olmayan şirket ticaret siciline kayıtlıysa veya adrese ilişkin bina yıkılmış ise, şirkete karşı ilan yoluyla tebligat yapılmalıdır³⁷. Sicile kayıtlı bir şirket adresi ise meçhul değildir. Buna göre kazai merci olan mahkeme, tüzel kişiliği olan şirketin adresinin kapalı olması ve yeni adresinin de tespit edilememesi durumunda, şirketin ticaret sicilindeki adresine Tebligat Kanunu m. 21/1 veya m. 35/4'e göre usulüne uygun tebligat yaptırabilecektir. Dolayısıyla mahkemenin, şirket için Tebligat Kanunu m. 28'e göre ilan tebligat yaptırmasına gerek kalmayacaktır. Hâlbuki aynı olaya ilişkin evrakın noter tarafından tebligata çıkarttırılması durumunda ise, noterin kazai merci olmadığından Tebligat Kanunu m. 35/4'ün uygulaması dışında, Tebligat Kanunu m. 21/1'in de uygulanamayacağını

³⁵ Budak ve Karaaslan (n 33) 140.

³⁶ Muhammet Özkes, *Medeni Usul Hukukunda Hukuki Dinlenilme Hakkı* (Yetkin Yayınları 2003) 102.

³⁷ “Borçlu şirketin ticaret sicilinde kayıtlı ‘... Çankaya/Ankara’ adresinin gerçekte var olmadığı açıktır. Tebligat Kanunu’nun 35. maddesinin 4. fıkrasına göre tüzel kişilere tebligat yapılabilmesi için resmî kayıtlardaki adreslerinin esas alınması gerekmekte olup, söz konusu adresin gerçekte var olmaması hâlinde tebligatın ne şekilde yapılacağı somut olay bakımından uyuşmazlığın özünü oluşturmaktadır. Gerçekte var olmayan ticaret sicilinde kayıtlı adrese Tebligat Kanunu’nun 35. maddesine göre tebligat yapılamaz. Tebligat Kanunu’nun 35. maddesine göre tebligat yapılamadığından, aynı Kanunun 28. maddesine göre ilânen tebligat yapılabilir....Muhatabın tüzel kişi olması hâlinde tüzel kişilerin adresleri bir sicil veya resmi kayıta olacağı için adreslerinin meçhul olduğundan söz edilemez. Tebligat Kanunu’nun 28. maddesinin 2. fıkrasında belirtilen adresi meçhul olanlar ancak gerçek kişi muhataplar olabilir. Tüzel kişilerin adresi meçhul olamayacağından adres araştırması yapılamaz. Bu nedenle ticaret sicilinde kayıtlı adresi gerçekte var olmayan şirketin başka adresinin bulunup bulunmadığı araştırılmadan Tebligat Kanunu’nun 28. maddesi uyarınca ilân yoluyla tebligat yapılabilir. Nitekim bu hususlar Hukuk Genel Kurulunun 16.04.2019 tarihli ve 2015/10-2878 E., 2019/456 K. sayılı kararında da benimsenmiştir....Bu durumda, borçlu şirkete Tebligat Kanunu’nun 35. maddesine göre tebligat yapılamadığından ve tüzel kişi hakkında adres araştırması yapılması gerekmediğinden, satış ilânının borçlu şirkete Tebligat Kanunu’nun 28. maddesine göre ilânen tebliği usulüne uygundur.” Yargıtay HGK, 225/1002, 08.12.2020 <<https://karararama.yargitay.gov.tr/>> erişim tarihi 01.01.2023.

belirtilmesi yerinde değildir³⁸. Aynı olayda noter için ilan edilen tebligat yapılması gerektiğinin savunulması ise tebligat hukukunun amacı ve ruhuyla bağdaşmaz.

Tebliğat hukukunun amacı, tebliğe bağlanan hukuki sonuçların hüküm doğurabilmesi için tebliğ konusu işlemin muhatabın kısa süre içinde ulaştırılmasını ve onun tarafından kabul edilmesini sağlamaktır; Tebligat Kanunu'na göre ise bu durum tebliğ konusu ile ilgili olan kişilerin bilgilendirilmesi ve bu hususların belgeye bağlanması ile mümkündür³⁹. Tebligat hukukunun varlığı, Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 27'de hükme bağlanan hukuki dinlenilme hakkının bir gereği olduğu için tebligat hukukundaki düzenlemeler, tarafların en emin şekilde bilgi sahibi olmasına yöneliktir⁴⁰. Yargıtay Kararlarında da vurgulandığı üzere tebligat işlemlerinde Tebligat Kanunu, Tebligat Kanunu'nun Uygulanmasına Dair Yönetmelik ve ilgili mevzuat hükümlerinin en ince ayrıntısına kadar uygulanması gerekir⁴¹. Bu durum ise muhataba tebligatın ulaştırılması ve ulaştırıldığıın da resmi olarak belgelendirilmesi ile sağlanır⁴².

Tebliğat hukukunda böyle bir şekli prosedür yaratılmak istenmesi kanaatimizce muhatap ve tebligatı yaptırmak isteyen taraf arasında hakkaniyete dayalı bir orantı

³⁸ Bkz. aşa. III, D.

³⁹ Muşul (n 6) 25.

⁴⁰ Özkes (n 36) 99.

⁴¹ "Tebliğat ile ilgili Kanun ve Yönetmelik hükümleri tamamen şeklidir. Değinen işlemler, bilgilendirme yanında belgelendirme özelliği de bulunan bir usul işlemi olmakla, gerek tebliğ işlemi ve gerekse tebliğ tarihi ancak Kanun ve Yönetmelikte emredilen şekillerle tevsik ve dolayısıyla ispat olunabilir. Bu sebeple tebligatın usul yasaları ile ilişkisi de daima göz önünde tutulmalıdır. Kanun ve Yönetmeliğin amacı tebligatın muhatabına en kısa zamanda ulaşması, konusu ile ilgili olan kişilerin bilgilendirilmesi (tebligatın bilgilendirme fonksiyonu) ve bu hususların belgeye (tebligatın belgelendirme fonksiyonu) bağlanmasıdır. Hâl böyle olunca, Kanun ve Yönetmelik hükümlerinin en ufak ayrıntılarına kadar uygulanması zorunludur. Tebligat Kanunu ile Tebligat Kanunu'nun Uygulanmasına Dair Yönetmelikte öngörülen şekilde işlem yapılmış olmadıkça tebliğ memuru tarafından yapılan yazılı beyan onun mücerret sözünden ibaret kalır ve dolayısıyla belgelendirilmiş sayılmaz. Nitekim, Kanunun ve Yönetmeliğin belirlediği şekilde yapılmamış ve belgelendirilmemiş olan tebligatların geçerli olmayacağı yerleşik yargısal içtihatlarda da açıkça vurgulanmıştır." Yargıtay HGK, 481/986, 22.06.2022 <<https://karararama.yargitay.gov.tr/>> erişim tarihi 02.01.2023.

⁴² Nedim Meriç, 'Tebliğatın Anlamı ve İlgili Mevzuat', Nedim Meriç, Tuğçe Aslanpınar Tat, Melih Işık, D. Nurdan Korkmaz ve Barçın Özkan Kıldıl (eds), *Olaylarla Tebligat Hukuku* (3. Baskı On İki Levha Yayıncılık 2022) 5.

kurulmasının arzu edilmesinden kaynaklanmaktadır⁴³. Ayrıca şirketin adresi resmi ticaret sicilinde hala kayıtlı ise o şirket, adresinden sürekli fiilen ayrılmış olsa dahi bir şirketin ticaret siciline kayıtlı olduğu adresine tebligat yapılması, son çare olan ilan tebligata kıyasla muhatabın bilgilendirilmesi olasılığını daha yüksek kılmaktadır⁴⁴.

D. Tebliğ İmkansızlığında Tebligat (TK. m. 21/1)

Tebligat Kanunu m. 21/1'e göre gerçek kişiler için tebliğ imkânsızlığı durumunda muhataba yapılacak olan tebligat ancak muhatabın o adreste oturuyor olması, dağıtım saatinde adreste bulunmaması, fakat dağıtım saatinden sonra adrese ilgili muhatabın dönecek olması durumunda yapılır⁴⁵. Yine muhatap gerçek kişi ise, tebligatın çıkarıldığı adres kayıt sistemi (Mernis)⁴⁶ adresinde hiç oturmamış veya adresten sürekli ayrılmış olsa bile tebliğ evrakı (bila tebliğ) iade edilmeyecek ve bu kez Tebligat Kanunu m. 21/2 hükmüne göre tebliği yapılacaktır⁴⁷. Dikkat edilirse muhatap gerçek kişi ise bilinen adreste muhatap bulunamamışsa ve sürekli ayrılmışsa, bu kez Tebligat Kanunu m. 21,1'e göre değil, Tebligat Kanunu m. 21,2'e göre adres kayıt sistemindeki (Mernis) adresine tebliğ yapılabilecektir⁴⁸. Muhatap tüzel kişi ise, bilinen en son adreste Tebligat

⁴³ Tebligat yalnızca şekli olarak tarafların bilgilendirilmesinden ibaret olmayıp davacının hak arama özgürlüğü ile davalının adil yargılanma hakkının karşı karşıya geldiği bir konudur. Bkz. Budak ve Karaaslan (n 33) 141.

⁴⁴ Bkz. ve karşı. Muşul (n 6) 97 vd; Yılmaz ve Çağlar (n 6) 502 vd; Özekes (n 36) 101-103.

⁴⁵ Bkz. Ahmet Cemal Ruhi ve Canan Ruhi, *Tebligat Hukuku* (12. Baskı Seçkin Yayıncılık 2022) 493.

⁴⁶ MERNİS, Merkezi Nüfus İdare Sistemi anlamına gelmektedir. Bkz. Nüfus Hizmetleri Kanunu, Kanun Numarası:5490, Kabul Tarihi: 25.04.2006, RG 29.04.2006/26153 m. 3/ö; ayrıca bkz. Adres Kayıt Sistemi Yönetmeliği, RG 15.12.2006/26377.

⁴⁷ Muşul (n 6) 302; Tebligat Kanunu m. 21/2 ile gerçek kişilere adreslerini kanunla bildirme görevi verilmiştir. Bu hükümlerle en son başvurulacak ve tebligatın yapılmasını sağlayan tamamlayıcı bir yol olarak ortaya çıkmıştır. Salgırtay (n 13) 306.

⁴⁸ “Tebligat Kanununun 21/2 maddesi gereğince tebligat yapılabilmesi için, tebliği çıkaran mercice, tebligat çıkarılan adresin, muhatabın adres kayıt sistemindeki adresi olduğuna ve bu adrese tebligat yapılabileceğine dair tebliğ evrakı üzerine kayıt düşülmesi zorunludur. Yani, tebligatı çıkaran merci tarafından adres kayıt sistemine ilişkin olarak şerh verilmeden, tebliğ memuru tarafından Tebligat Kanununun 21/2 maddesine göre tebliğ işlemi yapılamaz.” Yargıtay 12 HD, 7977/5928, 02.06.2021 <<https://karararama.yargitay.gov.tr/>> erişim tarihi 04.01.2023; “Muhatabın bilinen en son adresine çıkartılan tebligatın iade edilmesi ve adres kayıt sistemindeki yerleşim yeri adresinin bilinen adresten farklı olması halinde; adres kayıt sistemine ‘Mernis Adresi’ şerhi verilecek Tebligat Kanunu’nun 21/2 maddesi uyarınca doğrudan tebligat çıkarılması yeterli olup, öncelikle bu adrese normal bir tebligat çıkartılması gerekmemektedir.” Yargıtay İBK, 2/3, 20.11.2020 <RG 20.04.2021/31460>;

Kanunu m. 12 ve 13'te öngörülen şekilde tüzel kişiliğin yetkili kimseleri bulunamamışsa, tüzel kişiler için Tebligat Kanunu m. 21/2'e göre tebligat yapılamayacaktır; çünkü tüzel kişiler adres kayıt sisteminde yer almaz⁴⁹; bu şekilde çıkartılan tebligatların merciiine iade edilmesi gerekir⁵⁰. Tüzel kişilerin Mernis veri tabanında adresleri bulunmaz; aksine Mersis (Merkezi Sicil Kayıt Sistemi) veri tabanında kayıtlıdır⁵¹. Her iki sistemin birbiriyle karıştırılmaması gerekir. Bu husus Tebligat İşleme Usul ve Esasları m. 54, 6'da da açıkça hükme bağlanmıştır. Buna göre, muhatapın tüzel kişi olması durumunda, adresin adres kayıt sisteminden alındığı tebliğ evrakı üzerine şerh edildiği takdirde, Tebligat Kanunu m. 21/2 uygulanmayacak; tebliğ evrakı mazbataya gerekli şerhler açık ve ayrıntılı bir şekilde yazılarak tebligatı çıkaran mercie iade edilecektir.

Muhatabın tüzel kişiye yapılacak olan tebligatlarda, tebligat için gidilen şirketin ticaret sicilindeki bilinen en son (resmi) adresinin kapalı olması durumunda, doktrin⁵² ve yerleşmiş Yargıtay Kararlarında⁵³ da açıkça belirtildiği üzere bu kez ticaret

Uygulamada tebligatı çıkaran merci yeniden düzenleyeceği tebligat evrakını bir üst yazı ile veya tebligat evrakının üzerine vereceği meşruhat ile birlikte 'adresin, muhatapın adrese dayalı kayıt sistemindeki Mernis adresi olduğunu, tebligat evrakının muhtara teslim edilerek 2 nolu haber kağıdının belirtilen adrese tekabül eden uygun bir yere yapıştırılmak' üzere yeniden göndermesi durumunda tebligat işlemi yerine getirilmektedir. Ruhi ve Ruhi (n 45) 508.

⁴⁹ "Mernis veri tabanına yalnızca gerçek kişilerin nüfus müdürlüğüne bildirmiş oldukları adresleri kaydedilir. Diğer bir ifadeyle, Mernis veri tabanına tüzel kişilerin adresleri kaydedilmez. Yerleşim yerinin tekliği ilkesi gereğince, adres kayıt sisteminde her gerçek kişinin bir tek adresi bulunur. Gerçek kişiler, adres değişikliklerini ilgili mercie bildirmek zorundadır." Atalı, Ermenek ve Üçüncü (n 27) 135.

⁵⁰ Nesibe Kurt Konca, 'Türk Hukukunda Tebligata İlişkin Güncel Sorunlar ve Çözüm Önerileri' (2014) (114) TBBD 240, 250; Erdönmez (n 4) 511; Nurdan Korkmaz (n 27) 159.

⁵¹ Ahmet Cemal Ruhi, *Milletlerarası Usul Hukukunda Tebligat* (On İki Levha Yayıncılık 2019) 130.

⁵² Muşul (n 6) 368, 458-461; Yılmaz ve Çağlar (n 6) 293-294; Erdönmez (n 4) 501; Albayrak (n 6) 133; Seyithan Deliduman, *Tebligat Hukuku Bilgisi* (6. Baskı Yetkin Yayınları 2019) 102-103; Başol (n 26) 300.

⁵³ "...Yargıtay 12. Hukuk Dairesinin 19.10.2020 tarihli ve 2020/1032 E., 2020/8801 K. sayılı kararı ile Hükmi şahıslara ne şekilde tebligat yapılacağı 7201 Sayılı Tebligat Kanunu'nun 12 ve 13. maddelerinde belirlenmiştir. Borçlu şirketin tebligat adresinin, ticaret sicilinde kayıtlı adresi olması ve tevziat saatlerinde kapalı bulunması veya tebligatın alınmasından imtina edilmesi halinde, bu adrese 7201 Sayılı Tebligat Kanunu'nun 21/1 ya da 35/4. maddelerine göre tebligatın yapılması gerekir. Dairemizin yerleşik içtihatlarına göre tüzel kişiler adına ticaret sicilindeki adreslerine gönderilen tebligatın, Tebligat Kanunu'nun 21/1. maddesine göre yapılmış olması halinde tebliğ memurunun, Tebligat Yönetmeliği'nin 30 ve 31. maddelerindeki koşulları araştırmasına gerek yoktur. Zira, muhatapın adreste bulunmaması halinde, bunun nedeninin araştırılması ve tevziat saatinden sonra adrese dönüp dönmeyeceğinin tespit edilmesi gerçek kişiler yönünden zorunlu olup, hükmi şahısların

sıfatı ve niteliği itibarı ile böyle bir araştırmanın yapılmamış olması, tebligatın usulsüzlüğü sonucunu doğurmaz. Ancak, Kanun'un 21/1.maddesine göre tebligat yapılması halinde, tebliğ memuru, tebliğ evrakını teslim eden adresini ihtiva eden ihbarnameyi gösterilen adresteki binanın kapısına yapıştırmakla beraber, adreste bulunmama halinde, tebliğ olunacak şahsa keyfiyetin haber verilmesini de, mümkün oldukça en yakın komşularından birine, varsa yönetici veya kapıcıya da bildirir. Somut olayda borçluA.Ş.'ne ödeme emrinin 7201 Sayılı TK'nın 21/1 maddesi gereğince "iş saatlerinde işyeri dışında olması dolayısıyla ulaşılamadığı ve site yönetimine sorularak bu bilgiye ulaşıldığından bahisle 15/12/2017 tarihinde muhtarlığa" şeklindeki serh ile tebliğ olunduğu, haber verilen komşu isminin bulunmadığı, bu hali ile tebligatın TK'nun 21/1. maddesine aykırı olduğu, her ne kadar şirketin kapalı olması durumunda adreste bulunmama nedeninin araştırılması gerekmemekte ise de, komşuya haber verme yükümlülüğünün devam ettiği, Dairemiz uygulamalarında TK.nun 21/1. maddesinin tüm koşullarının sıkı bir şekilde uygulanmayacağı belirtilmiş olmakla beraber bunun haber verme yükümlülüğünü ortadan kaldırmayacağı, haber verilen komşunun isminin usulüne uygun bir şekilde tutanağa geçirilmesi gerektiği anlaşılmaktadır." Yargıtay HGK, 481/986, 22.06.2022 <<https://karararama.yargitay.gov.tr/>> erişim tarihi 02.01.2023; "Tüzel kişilerin memur ve müstahdemlerine tebligat" başlıklı 21. maddesi ise; "(1) Tüzel kişiler adına tebligatı almayı yetkili kişiler, herhangi bir sebeple mutlak iş saatlerinde işyerinde bulunmamaları veya o sırada evrakı bizzat alamayacak bir halde olmaları durumunda tebliğ, tüzel kişinin o yerdeki sürekli çalışan memur veya müstahdemlerinden birine yapılır.....Belirtmek gerekir ki, Tebligat Kanunu'nun 35. maddesinin 4. Fıkrası tüzel kişi muhatap ile ilgili olup, daha önce tebligat yapılmamış olsa bile tüzel kişinin yeni adresini kayıtlı olduğu sicile bildirmemesi hâlinde sicilde yazılı olan adresine aynı Kanun'un 35. maddesinin 2 ve 3. fıkralarına göre tebligat yapılabileceği belirtilmiştir..... 6099 sayılı Kanun'un 9. maddesi ile Tebligat Kanunu'nun 35. maddesinde yapılan değişikliğin gerekçesinde; "...maddenin dördüncü fıkrası tüzel kişiler bakımından özel ve açık bir düzenleme getirmektedir. Tüzel kişilerin adreslerinin, bir sicil veya resmî kayıta belirli olması sebebiyle meçhul olması düşünülemez. Bu çerçevede daha önce kendilerine tebligat yapılmamış olsa bile, tüzel kişiler bakımından resmî kayıtlardaki adreslerinin esas alınacağı ve bu madde hükümlerinin uygulanacağı açıkça düzenlenmiştir..." açıklamasına yer verilmiştir." Yargıtay HGK, 1744/821, 22.06.2021 <<https://www.lexpera.com.tr/>> erişim tarihi 02.01.2023; "...Hükmi şahıslara ne şekilde tebligat yapılacağı, 7201 sayılı Tebligat Kanunu'nun 12 ve 13. maddelerinde belirlenmiştir. Tebligat adresinin, borçlu şirketin ticaret sicilinde kayıtlı adresi olması ve tevziat saatlerinde kapalı olması veya tebligatın alınmasından imtina edilmesi halinde, bu adrese TK'nun 21/1. maddesine ya da koşullarının yerine getirilmesi halinde aynı Kanunun 35/4. maddesine göre tebligatın yapılması gerekir.7201 sayılı Tebligat Kanunu'nun 35/4. maddesi uyarınca daha önce tebligatın yapılmamış olsa bile, tüzel kişiler bakımından resmî kayıtlardaki adresleri esas alınır ve bu madde hükümleri uygulanır. Bu durumda, anılan maddeye göre tebligat yapılabilmesi için, muhatabın ticaret sicilinde kayıtlı adresine çıkartılan tebligatın bilâ tebliğ iade edilmiş olması zorunludur." Yargıtay 12 HD, 5402/6914, 24.06.2021 <<https://www.lexpera.com.tr/>> erişim tarihi 02.01.2023; aynı yönde bkz. Yargıtay 12 HD, 4485/618, 20.01.2021 <<https://www.lexpera.com.tr/>> erişim tarihi 02.01.2023; "Davalı ...'e tebliğe çıkarılan gerekçeli karara ait tebligat parçasının arkasına posta memuru tarafından "belirtilen adresin muhatabın adres kayıt sistemindeki adresi olması sebebiyle 7201 sayılı Tebligat Kanununun 21/2. maddesi uyarınca evrak mahalle muhtarlığına teslim edilmiştir" ibaresi yazılmak suretiyle tebliğ olunduğu, gerekçeli kararın adı geçen davalıya doğrudan 7201 sayılı Tebligat Kanununun 21/2. maddesi uyarınca tebliğ edilmesinin usulsüz olduğu anlaşıldığından; bu davalı yönünden gerekçeli kararın 7201 sayılı Tebligat Kanununun 10. ve 21. maddeleri gözetilerek ve Yönetmelik hükümlerine uygun şekilde tebliğinin sağlanması; 2- Davalılardan ..., ..., ..., ..., ..., ..., ..., ..., ..., ...'ye gerekçeli kararın doğrudan 7201 sayılı Tebligat Kanununun 35. maddesine göre tebliğe çıkarılarak tebliğin usulsüz olduğu anlaşıldığından, adı geçen davalılara ait nüfus kayıtları da getirtilmek suretiyle hayatta olup olmadıkları da denetlenerek 7201 sayılı Tebligat Kanununun 10. ve 21. maddeleri gözetilerek ve Yönetmelik hükümlerine uygun şekilde gerekçeli kararın tebliğinin sağlanması..." Yargıtay 14 HD, 414/3759, 03.06.2021 <<https://www.lexpera.com.tr/>> erişim tarihi 02.01.2023; aynı yönde bkz. Yargıtay 10 HD, 7/8147, 11.06.2021 <<https://www.lexpera.com.tr/>> erişim tarihi 02.01.2023; "Hükmi şahıslara ne şekilde tebligat yapılacağı 7201 Sayılı Tebligat Kanun'un 12 ve 13 maddelerinde belirtilmiştir. Borçlu şirketin tebligat adresinin, ticaret sicilinde kayıtlı adresi olması ve tevziat

sicilindeki kayıtlı adresine Tebligat Kanunu m. 21/1'e göre tebligat yapılabilir ve gerçek kişilerden farklı olarak, muhatapın tüzel kişi olması durumunda, tüzel kişilerin adresinin meçhul olamayacağı kabul edildiğinden bunun sebebinin araştırılması ve tevziat saatinden sonra adrese dönüp dönmeyeceğinin tespit edilmesi tüzel kişiler bakımından geçerli olmayacaktır; fakat en yakın komşulardan birine, varsa yönetici veya kapıcıya haber verme şartı yerine getirilerek, Tebligat Kanunu m. 21/1'e göre usulüne uygun tebligat yapılabilir. Yine bu noktada tüzel kişiliği olan ticaret şirketinin, ticaret sicilindeki adresi fiilen değiştirilmiş olmasına rağmen adres değişikliği ticaret siciline bildirilmemiş ise, bu adrese Tebligat Kanunu m. 21/1'e göre yapılan tebliğ usulüne uygun olarak kabul edilir⁵⁴. Burada hemen şunu belirtmek isteriz ki Tebligat Kanunu m. 21/1'de öngörülen tebligat prosedürünün uygulanabilmesi, Tebligat Kanunu m.35/4'ün de dikkate alınmasını gerektirmez; zira her iki hükümde öngörülen sistem birbirinden farklıdır⁵⁵.

Kanaatimizce muhatap tüzel kişiye yapılacak olan tebligatlarda, tebligat için gidilen şirketin (resmi) ticaret sicilindeki adresinin kapalı olması durumunda, Tebligat Kanunu m. 21/1 hükmünün uygulanabilmesi, tebligatı çıkarmaya yetkili olan mahkeme veya noter bakımından bir fark yaratmamalıdır. İhtarname kural olarak bir kanuni zorunluluk olmasa da bazı durumlar için ihtarnamenin çekilmesi kanuni bir zorunluluktur; örneğin, temerrüt sebebiyle tahliye davası açılabilmesi veya kira tespit davasında belli süre önce ihtarname çekilmesinde olduğu gibi⁵⁶. Yine Türk Ticaret Kanunu m. 7'deki teselsül karinesi gereği ticari işler için kefil olan şirkete karşı ihtarname gönderilmeden temerrüt faizi işletilmeyecektir. Söz konusu ihtarnamenin

saatlerinde kapalı bulunması veya tebligatın alınmasından imtina edilmesi halinde, bu adrese 7201 Sayılı Tebligat Kanun'un 21/1 ya da 35/4 maddelerine göre tebligatın yapılması gerekir." Yargıtay 12 HD, 4169/8834, 13.10.2021 <<https://www.lexpera.com.tr/>> erişim tarihi 02.01.2023; aynı yönde Yargıtay 12 HD, 2853/7534, 16.09.2021 <<https://www.lexpera.com.tr/>> erişim tarihi 02.01.2023.

⁵⁴ Muşul (n 6) 461; aynı yönde Yargıtay 12 HD, 8213/26955, 06.12.2011 <<https://www.lexpera.com.tr/>> erişim tarihi 03.01.2023.

⁵⁵ Muşul (n 6) 169; Yılmaz ve Çağlar (n 6) 293-294; Erdönmez (n 4) 501; Yargıtay HGK, 481/986, 22.06.2022 <<https://karararama.yargitay.gov.tr/>> erişim tarihi 02.01.2023; Yargıtay HGK, 1744/821, 22.06.2021; Yargıtay 12 HD, 5402/6914, 24.06.2021; Yargıtay 12.HD, 4485/618, 20.01.2021; Yargıtay 12 HD, 4169/8834, 13.10.2021; aynı yönde Yargıtay 12 HD, 2853/7534, 16.09.2021 Yargıtay 14 HD, 414/3759, 03.06.2021; Yargıtay 10 HD, 7/8147, 11.06.2021 <<https://www.lexpera.com.tr/>> erişim tarihi 02.01.2023.

⁵⁶ Yılmaz ve Çağlar (n 6) 68 vd; Albayrak (n 6) 69.

noterliğe başvurularak ilgilisince talep edilmesi durumunda, Noterlik Kanunu m. 70'e göre Tebligat Kanunu hükümlerinin uygulanabilmesi mümkündür⁵⁷. Buna göre, noterin tüzel kişiliği olan şirkete karşı dava öncesi kanuni bir zorunluluk olan bu tür ihtarnamelerin, salt tüzel kişiliğinin kapalı olması sebebiyle, Tebligat Kanunu m. 21/1 kapsamında tebliğ ettirilememesi ve tebliğin iade edilmesi gerektiğinin kabul edilmesi hususu uygulamada büyük bir sorun olarak ortaya çıkmaktadır.

Türk Medeni Kanunu m. 1 hükmüne göre, “*kanun, sözüyle ve özüyle değindiği bütün konularda uygulanır...Hakim karar verirken bilimsel görüşlerden ve yargı kararlarından yararlanır*”, bu hükmün de somut sorunumuzun çözümlenmesi bakımından dikkate alınması gerekir. Maddedeki metinden ve gerekçesinden de açıkça anlaşıldığı üzere söz konusu hüküm, sadece Türk Medeni Kanunu'nun uygulanmasını düzenlemeyip genel olarak hukukun kaynaklarını düzenlemektedir. O halde bu hüküm tebligat hukukunda da uygulama alanı bulur. Hâkim tarafından kanunun hem sözü hem özüyle, doktrin ve Yargı kararları da dikkate alınarak birlikte değerlendirilerek uygulanması gerekir; dolayısıyla sadece sözüyle ve sadece özüyle uygulanması söz konusu olmayacaktır⁵⁸. Buna göre kanunun sadece lafzi olarak değil, amaçsal olarak da yorumlanması gerekmektedir. Bir kanun hükmünün kanuna konuluş amacına aykırı bir sonuç doğuracak şekilde yorumlanması hukuk ilkelerine ve kanunun hem sözü ile hem de özü ile uygulanmasını öngören Türk Medeni Kanunu m.1 hükmüne uygun düşmez⁵⁹. Dolayısıyla gerek noterlerce gerek mahkemelerce tüzel kişiliği olan bir şirketin ticaret sicilindeki adresi kapalı ise, yerleşmiş Yargıtay Kararları da dikkate alınarak herhangi bir adres araştırması yapılmaksızın Tebligat Kanunu m. 21/1'e göre tebligat

⁵⁷ Yılmaz ve Çağlar (n 6) 69 vd; Albayrak (n 6) 69-70.

⁵⁸ Bkz. Türk Medeni Kanunu, Kanun Numarası: 4721, Kabul Tarihi: 22.11.2001, RG 08.12.2001/24607 Madde 1 Gerekçesi.

⁵⁹ Bkz. Süleyman Yılmaz, Medeni Hukuk Cilt I Başlangıç Hükümleri (Yetkin Yayınları 2022) 51 vd; Yargıtay HGK, 13-664/719, 15.12.2004 <<https://www.sinerjimevzuat.com.tr/>> erişim tarihi 02.01.2023; “Özel daire; söz ve deyimlerin lafzi anlamına sıkı sıkıya bağlanarak yasa maddesini yorumlayıp sonuca kavuşturmuştur. Ne var ki, çoğu defa tek başına metinden hareket ederek yorum yoluna.... Başvurma sağlıklı sonuca kavuşmayı önleyebilir. Yasanın amacı sözle (lafziyle) çelişiyorsa, söze değil öze değil önem verilmek gerekir. Yorumda asıl olan, adaletle uygun sonuca kavuşmak olmalıdır. Bir kanun hükmünün, yasaya konuluş amacına aykırı sonuç doğuracak şekilde yorumlanması hukuk ilkelerine ve yasanın hem sözü hem de özü ile uygulanmasını öngören MK'nun 1. Maddesine uygun olmaz.” Yargıtay HGK, 21-132/139, 06.03.2002 <<https://www.sinerjimevzuat.com.tr/>> erişim tarihi 02.01.2023.

yapılabilmesi gerekir. Tebligat Kanunu m. 21/1 hükmü ile ilgili yerleşmiş Yargıtay Kararlarına göre, noterler ile mahkemeler arasında bu hükmün uygulamasının ayrıt edilmesi hakkaniyete uygun düşmez. Kaldı ki noterler Tebligat Kanunu'nun genel hükümleri olan m. 1-33'e tabidir ve noterlerin ilgilinin talebi üzerine Tebligat Kanunu m. 21/1 hükmünü uygulayabilmesi gerekir. Kanaatimizce Yargıtay'ın yerleşik kararları ile tüzel kişilere tebligatla ilgili ortaya çıkan büyük bir sorun çözülmüştür. Hatta bu şekilde ortaya çıkması olası kanun boşluğunun da önüne geçilmiştir.

Ticaret sicilindeki adresini değiştiren bir şirketin, basiretli bir tacir gibi davranıp mutlaka yeni adresini ticaret siciline bildirmesi gerekir. Böyle bir durumda ise muhatabın tebligattan haberdar olmaması kendi kusurundan kaynaklandığı için yargılamaya ilişkin bilgilendirme hakkını tam olarak kullanamamış olsa da hukuki dinlenilme hakkının (HMK m. 27) ihlal edilmiş olduğundan söz edilemez⁶⁰. Eğer şirket ticari faaliyetini sona erdirip tüzel kişiliğini sona erdirmek istiyorsa bu durumda şirketin, ticaret kaydını ticaret sicilinden terkin ederek tüzel kişiliğini sona erdirmesi gerekir. Böyle bir durumda ticaret sicilinden terkin edilmiş olan şirkete karşı tebligat yapılması mümkün olmayacaktır⁶¹. Muhatap şirketin iflası durumunda ise kural olarak tebligatın iflas idaresine yapılması gerekir⁶². Aksi takdirde tüzel kişiliği olan bir şirket, ticaret sicilinde kayıtlı adresini bilinçli olarak fiili şekilde kapalı tutarak, noter tarafından gönderilen tebligatları almaktan kaçınabilecektir; alınan tebligatlar ise usulsüz tebligat olarak nitelendirilebilecektir. Bu durum ise açıkça Türk Medeni Kanunu m. 2'deki ve Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 29'daki dürüstlük kuralına aykırılık teşkil eder. Bu sebeple, noterin tüzel kişiliği olan şirkete resmi ticaret sicilindeki adresinde hiç kimse bulunmasa dahi Yargıtay Kararları ile de açıkça

⁶⁰ Özkes (n 36) 101; Yeşilova (n 22) 2083.

⁶¹ Uygulamada böyle bir durumda ancak şirketin öncelikle ihya edilmesi, ihya edildikten sonra şirketin davacı veya davalı olarak yer alması gerekir. Şirketin ihyası için açılacak olan davada ilgili ticaret sicil memurluğu usulen davalı olarak gösterilmektedir. Bkz. Ruhi (n 51) 87.

⁶² Muhatabın iflası ile ilgili olarak ortaya çıkabilecek çeşitli durumlara göre iflas idaresine yapılan tebligatın bazı istisnalarının belirlenmesi gerekir. Bkz. Ali Cem Budak, 'Müflisin Taraf Olduğu Davalarda Tebligatın Kime Yapılacağı', (2011) 8(2) (2012) 9(1) Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi Özel Sayı: Prof. Dr. Erhan Adal'a Armağan 403-409.

vurgulandığı üzere, tüzel kişiliğe ilişkin mesai saatinden sonra ilgili kimsenin dönüp dönmeyeceği şeklinde araştırma yapılmaksızın (Tebliğat Yönetmeliği'nin 30 ve 31. maddelerindeki koşulların araştırılmasına gerek olmaksızın) Tebliğat Kanunu m. 21/1'e göre usulüne uygun tebliğat yaptırabilmesi gerekir.

Tebliğat Kanunu m. 21/1 hükmünün ticaret sicilinde belirtilen adresi kapalı olsa dahi noterler tarafından söz konusu şirkete tebliğat yapılabileceğine ilişkin savunmuş olduğumuz görüşün aksine bir değerlendirme yapılması durumunda ise, aynı olay için noterin gerçek ve tüzel kişiye tebliğat yapabilmesinde bir eşitsizlik ortaya çıkar. Şöyle ki, noterin ihtarnameyi tebliğ edeceği muhatabın gerçek kişi olması durumunda, gerçek kişinin adresinden sürekli ayrılması sebebiyle Tebliğat Kanunu m. 21/1'e göre tebliğat yaptırılmazken, aynı ihtarnameyi bu kez adres kayıt sistemindeki adresine Tebliğat Kanunu m. 21/2'e göre usulüne uygun olarak tebliğ ettirebilecektir. Buna karşın muhatabın tüzel kişi olması durumunda ise, tüzel kişinin adresinin kapalı olması sebebiyle ihtarnameyi tüzel kişinin resmi ticaret sicilindeki adresine Tebliğat Kanunu m. 21/1'e göre tebliğ ettirilemeyecek ve tebliğat iade edilecektir. Dolayısıyla böyle bir uygulamanın kabul edildiğinin varsayılması durumunda gerçek ve tüzel kişiler bakımından eşitsiz bir uygulama yaratacağı açıktır.

Kanaatimizce bütün bu sebeplerden ötürü Yerleşik Yargıtay kararları da dikkate alınarak aynı mahkemelerde olduğu gibi noterin de tüzel kişiliği kapalı olan bir şirkete karşı Tebliğat Kanunu m. 21/1'e göre usulüne uygun tebliğat yapabilmesi gerektiği düşüncesindeyiz. Fakat buna rağmen uygulamada tereddütlerin önüne kesin bir şekilde geçilebilmesi ile ilgili bir öneri olarak Tebliğat Kanunu'nda ivedilikle yasal bir değişiklik yapılarak, Tebliğat Kanunu m. 35/4 hükmünün noterler tarafından uygulanabilmesine yönelik bir hüküm getirilmesi⁶³ veya tüzel kişilere tebliğ imkânsızlığı durumunda aynı gerçek kişiler için getirilmiş olan Tebliğat Kanunu m. 21/2 hükmü gibi aynı maddeye ek fıkra düzenlemesinin yapılması da son derece yerinde olacaktır.

Özetle noterler, tüzel kişiliği olan bir şirkete karşı öncelikle bilinen en son adresi olan (m. 10/1) ticaret sicilindeki adresine Tebliğat Kanunu m. 12 ve 13'e uygun olarak

⁶³ Bkz. Durman (n 26) 73-75, 79.

tebligat çıkarttırabilecek ve şirketin adresinin kapalı olması durumunda tebligatın iade edilmesi (bila tebliğ dönmesi) üzerine ortaya çıkan tebliğ imkânsızlığı durumunda ise doktrindeki görüşler ve yerleşmiş Yargıtay Kararları da dikkate alınarak, yani Tebligat Yönetmeliği'nin 30 ve 31. maddelerindeki koşulların araştırılmasına gerek olmaksızın, fakat en yakın komşulardan birine, varsa yönetici veya kapıcıya haber verme şartı yerine getirilerek, muhatap tüzel kişinin ticaret sicilindeki kayıtlı adresine bu kez Tebligat Kanunu m. 21/1'e göre usulüne uygun tebligat yaptırabilecektir. Buna göre, muhatapın adreste bulunmaması durumunda, bunun nedeninin araştırılması ve mesai (tevziat) saatinden sonra adrese dönüp dönmeyeceğinin tespit edilmesi gerçek kişiler yönünden dikkate alınması gerekli olup tüzel kişilerin sıfatı ve niteliği itibari ile böyle bir araştırmanın yapılmamış olması, tebligatın usulsüzlüğü sonucunu doğurmamalıdır. Aksi bir değerlendirme ise mahkeme ve noter arasında Tebligat Kanunu m. 21/1'in uygulanması bakımından bir fark yaratır ki bu durum hakkaniyetle bağdaşmaz.

SONUÇ

Tüzel kişilere kural olarak bir tebligatın m. 12 ve 13'teki prosedüre göre yapılması gerekir. Muhatap tüzel kişinin Tebligat Kanunu m. 10 gereği bilinen en son adresine tebligat yapılması gerekir. Buna rağmen adresinin kapalı olması sebebiyle hala tüzel kişi şirkete tebligat yapılamıyorsa ve tebligat iade ediliyorsa, bu kez Tebligat Kanunu m. 21/1, 28, 35/4 hükümlerine göre tebligatın yapılması imkânı ortaya çıkmaktadır. Söz konusu hükümlerin her birinin tebligata ilişkin uygulamasının birbirinden ayırt edilmesi gerekir

Tebligat Kanunu m. 21/2'e göre tüzel kişilere adres kayıt sistemine göre tebligat yapılamaz; çünkü tüzel kişiler adres kayıt sisteminde yer almaz. Bu şekilde çıkartılan tebligatların merciiine iade edilmesi gerekir.

Muhatap tüzel kişiye yapılacak olan tebligatlarda, noterin kazai merci olmamasından ötürü, tebligat için gidilen şirketin resmi ticaret sicilindeki adresinin kapalı olması durumunda, Tebligat Kanunu m. 35/4'e göre de şirkete tebligat yapılamaz.

Noterin ilanen tebligat yapma yetkisi, gerek Yargıtay gerek Doktrin tarafından kabul edilmektedir. Fakat buna rağmen her bir somut olayın özellikleri dikkate alındığında Tebligat Kanunu m. 21/1 hükmüne göre tebligat yapılabilecekken ticaret sicilinde kayıtlı bir şirket için ilanen tebligat yaptırılabilmesi yerinde değildir; çünkü ilanen tebligat, kural olarak adresin meçhul olması durumunda yapılabilir (m. 28/1; Yön. m. 48) ve tebligatta son çaredir. Aksi durum zaten Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 27’de hükme bağlanan hukuki dinlenilme hakkının ihlali anlamına gelmektedir.

Şirketin adresinin kapalı olması sebebiyle tebligatın iade edilmesi (bila tebliğ dönmesi) üzerine ortaya çıkan tebliğ imkânsızlığı durumunda ise, doktrin görüşleri ve yerleşmiş Yargıtay Kararları da dikkate alınarak, Tebligat Yönetmeliği'nin 30 ve 31. maddelerindeki koşulların araştırılmasına gerek olmaksızın, fakat en yakın komşulardan birine, varsa yönetici veya kapıcıya haber verme şartı yerine getirilerek, muhatap tüzel kişinin ticaret sicilindeki kayıtlı adresine bu kez Tebligat Kanunu m. 21/1’e göre usulüne uygun tebligat yapılabilmesi gerekir. Ticaret sicilindeki adresini değiştiren bir şirketin, basiretli bir tacir gibi davranıp mutlaka yeni adresini ticaret siciline bildirmesi gerekir. Böyle bir durumda ise muhatabın tebligattan haberdar olmaması kendi kusurundan kaynaklandığı için yargılamaya ilişkin bilgilendirme hakkını tam olarak kullanamasa da hukuki dinlenilme hakkının (HMK m. 27) ihlal edilmiş olduğundan söz edilemez. Eğer şirket ticari faaliyetini sona erdirip tüzel kişiliğini sona erdirmek istiyorsa bu durumda şirketin, ticaret sicil kaydını ticaret sicilinden terkin ederek tüzel kişiliğini sona erdirmesi gerekir. Böyle bir durumda ticaret sicilinden terkin edilmiş olan şirkete karşı tebligat yapılması mümkün olmayacaktır.

Yerleşik Yargıtay kararları da dikkate alınarak aynı mahkemelerde olduğu gibi noterlerin de tüzel kişiliği kapalı olan bir şirkete karşı Tebligat Kanunu m. 21/1’e göre usulüne uygun tebligat yapabilmesi gerektiği düşüncesindeyiz. Fakat buna rağmen uygulamadaki tereddütlerin önüne kesin bir şekilde geçilebilmesi ile ilgili bir öneri olarak Tebligat Kanunu’nda ivedilikle yasal bir değişiklik yapılarak Tebligat Kanunu m. 35/4 hükmünün noterler tarafından uygulanabilmesine yönelik bir hüküm getirilmesi veya tüzel kişilere tebliğ imkânsızlığı durumunda aynı gerçek kişiler için getirilmiş olan

Tebliğat Kanunu m. 21/2 hükmü gibi aynı maddeye ek fıkra düzenlemesinin yapılması son derece yerinde olacaktır.

KAYNAKÇA

Albayrak H, *Tebliğat Hukuku* (2. Baskı Seçkin Yayıncılık 2022) 139.

Arslan R, Yılmaz E, Taşpınar Ayvaz S ve Hanağası E, *Medeni Usul Hukuku* (8. Baskı Yetkin Yayınları 2022) 203-204.

Atalı M, Ermenek İ ve Üçüncü SH, *Tebliğat Hukuku* (5. Baskı Seçkin Yayıncılık 2022) 139.

Başol G, *Noterlik Hukuku & Tebliğat Hukuku* (Yetkin Yayınları 2022) 283.

Börü L, 'Elektronik Tebliğat' (2020) 10 (1) Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi 183-225.

Budak AC ve Karaaslan V, *Medeni Usul Hukuku* (6. Baskı Filiz Kitabevi 2022) 140.

Budak AC, 'Müflisin Taraf Olduğu Davalarda Tebliğatın Kime Yapılacağı', (2011) 8(2) (2012) 9(1) Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi Özel Sayı: Prof. Dr. Erhan Adal'a Armağan 403-409.

Budak AC, Karaaslan V, Apaydın E ve Aydemir F, *Avukatlık ve Noterlik Hukuku* (Filiz Kitabevi 2021) 228.

Deliduman S, *Tebliğat Hukuku Bilgisi* (6. Baskı Yetkin Yayınları 2019) 102-103.

Dural M ve Tufan Ö, *Türk Özel Hukuku Cilt II Kişiler Hukuku* (Filiz Kitabevi 2022) 269.

Durman O, 'Güncel Tebliğat Sorunları Hakkında Öneriler' (2012) 8(22) MİHDER 67-82.

Erdönmez G, *Pekcanitez Usul Medeni Usul Hukuku Cilt I* (13. Baskı On İki Levha Yayıncılık 2017) 514.

Görgün Ş, Börü L ve Kodakoğlu M, *Medeni Usul Hukuku* (11. Baskı Yetkin Yayınları 2022) 160.

Korkmaz N, 'Değiştirilen Adresin Bildirilmesi Zorunluluğu ve Bu Zorunluluğa Uyulmaması Durumunda Tebliğat', Nedim Meriç, Tuğçe Aslanpınar Tat, Melih Işık, D. Nurdan

- Korkmaz ve Barçın Özkan Kıdıl (eds), *Olaylarla Tebligat Hukuku* (3. Baskı On İki Levha Yayıncılık 2022) 223.
- Kurt Konca N, 'Türk Hukukunda Tebligata İlişkin Güncel Sorunlar ve Çözüm Önerileri' (2014) (114) TBBB 240-274.
- Meriç N, 'Tebligatın Anlamı ve İlgili Mevzuat', Nedim Meriç, Tuğçe Aslanpınar Tat, Melih Işık, D. Nurdan Korkmaz ve Barçın Özkan Kıdıl (eds), *Olaylarla Tebligat Hukuku* (3. Baskı On İki Levha Yayıncılık 2022) 5.
- Muşul T, *Tebligat Hukuku* (6. Baskı Adalet Yayınevi 2006) 458.
- Özbay İ ve Yardımcı Taner Emre, *Tebligat Hukuku* (3. Baskı Adalet Yayınevi 2021) 58.
- Özbay İ, '6099 sayılı Kanun ve Elektronik Tebligat Yönetmeliği Çerçevesinde Elektronik Tebligata İlişkin Düzenlemelere Bakış', Emel Hanağası ve Mustafa Göksu (eds), *Prof. Dr. Ejder Yılmaz'a Armağan Cilt 2*, (Yetkin Yayınları 2014) 1434.
- Özbek MS, *Noter Senetlerinde Sahtelik* (5. Baskı Yetkin Yayınları 2022) 59, 61.
- Özekes M, *Medeni Usul Hukukunda Hukuki Dinlenilme Hakkı* (Yetkin Yayınları 2003) 102.
- Özkan Kıdıl B, 'İlan Yoluyla Tebligat', Nedim Meriç, Tuğçe Aslanpınar Tat, Melih Işık, D. Nurdan Korkmaz ve Barçın Özkan Kıdıl (eds), *Olaylarla Tebligat Hukuku* (3. Baskı On İki Levha Yayıncılık 2022) 187.
- Peksöz V, 'Adres Değişikliği Halinde Tebligat' (2016) LXXIV(1) İÜHFM 349-372.
- Ruhi AC ve Ruhi C, *Tebligat Hukuku* (12. Baskı Seçkin Yayıncılık 2022) 493.
- Ruhi AC, *Milletlerarası Usul Hukukunda Tebligat* (On İki Levha Yayıncılık 2019) 130.
- Rüzgaresen C, *Avukatlık ve Noterlik Hukuku* (Yetkin Yayınları 2022) 257.
- Salgırtay T, 'Tebligat Kanununda Yapılan Değişiklikler ve Bir Yargıtay Kararı Işığında (Yargıtay 12. H.D 2012/32459 E. – 2013/3328 K. S.- 11.02.2013 T.) Tebligat Kanunu Uygulamaları' (2013) (4) Ankara Barosu Dergisi 299-328.

Tanrıver S, 'Noterlerin Kendi Memurları Eliyle Tebligat Yapma Zorunlulukları Var Mıdır?' Süha Tanrıver (ed), *Noterlik Hukukunda İlişkin İncelemeler* (Adalet Yayınevi 2011) 33-38.

Tanrıver S, *Avukatlık ve Noterlik Hukuku* (Yetkin Yayınları 2023) 147.

Ulukapı Ö ve Atalı M, *Noterlik Hukuku* (Mimoza Yayıncılık 1994) 4.

Yeşilova B, 'Tebligat Kanunu'nun 20 ve 21. Maddesi Hükümlerinin Uygulama Alanlarının Mukayeseli Olarak Belirlenmesi (HGK 2.2.2005, 12-21/4) Karar İncelemesi', Emel Hanağası ve Mustafa Göksu (eds), *Prof. Dr. Ejder Yılmaz'a Armağan* (Yetkin Yayınları 2014) 2073-2131.

Yılmaz E ve Çağlar T, *Tebligat Hukuku* (7. Baskı Yetkin Yayınları 2013) 169.

Yılmaz E, 'Noter ve Tebligat', Ejder Yılmaz (ed), *Makalelerim* (Yetkin Yayınları 2014) 1058.

Yılmaz S, *Medeni Hukuk Cilt I Başlangıç Hükümleri* (Yetkin Yayınları 2022) 51.